

Cauza C-294/24 [Zadzhova]ⁱ

**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98
alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție**

Data depunerii:

24 aprilie 2024

Instanța de trimitere:

Rayonen sad Burgas (Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

24 aprilie 2024

Reclamanta din procedura principală:

„Vodosnabdyavane i kanalizatsia” EAD

Pârâtul din procedura principală:

ED

ⁱ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

Obiectul procedurii principale

Acțiune în constatarea obligațiilor pârâtului de a plăti reclamantei o sumă de 693,56 BGN, reprezentând principalul datorat pentru furnizarea, transportul și tratarea apei, plus dobânda legală asupra principalului menționat, calculată din ziua sesizării instanței, și anume 27 octombrie 2023, până la momentul executării definitive a obligației, precum și o sumă de 81,30 BGN, reprezentând despăgubirea pentru întârziere aferentă perioadei cuprinse între 25 septembrie 2021-24 octombrie 2023.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Procedura se întemeiază pe articolele 628-633 din *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Codul de procedură civilă) coroborat cu articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”).

Întrebarea preliminară

Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretat în sensul că o clauză precum cea stabilită în defavoarea consumatorului la articolul 3[1] alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale *Vodosnabdyavane i kanalizatsia Burgas* (serviciul de furnizare a apei și de canalizare din Burgas, denumit în continuare „furnizorul de apă din Burgas”) provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților din condițiile comerciale generale din cauza faptului că exigibilitatea creanței potrivit acestei clauze din condițiile comerciale generale sau începutul termenului de prescripție a creanței furnizorului de apă din Burgas născută din serviciile prestate consumatorilor depinde exclusiv de comportamentul furnizorului de apă prin emiterea facturii, inclusiv atunci când acesta nu își execută obligația de a emite lunar facturi?

Dispoziții de drept și jurisprudența Uniunii invocate

Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii – articolul 3 alineatul (1)

Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului – articolul 1, articolul 2 punctul 1, articolele 3 și 4

Tratatul privind Uniunea Europeană – articolul 19

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene – articolul 169

Dispoziții de drept și jurisprudența națională invocate

Zakon za zashtita na potrebitelite (Legea privind protecția consumatorilor, denumită în continuare „ZZP”) – articolul 143; articolul 13 din Dopalnitelni razporedbi (Dispoziții suplimentare)

Grazhdanski protsesualen kodeks (Codul de procedură civilă, denumit în continuare „GPK”) – articolele 5-13 și articolul 236

Zakon za normativnite aktove (Legea privind actele normative, denumită în continuare „ZNA”) – articolul 46

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (Legea privind obligațiile și contractele, denumită în continuare „ZZD”):

Articolul 69. Dacă obligația nu este afectată de termen, creditorul poate cere să fie executată imediat.

Articolul 84. Dacă ziua executării obligației este cunoscută, debitorul este în întârziere la sfârșitul acestei zile. [...]

Dacă ziua executării obligației nu este cunoscută, debitorul este în întârziere din momentul în care creditorul l-a somat să plătească.

Articolul 111. Se sting la împlinirea unui termen de prescripție de trei ani:

[...]

b) (Modificat prin Darzhaven vestnik [Monitorul Oficial al Bulgariei] nr. 12/1993) creanțele aferente reparării prejudiciului și plății penalităților contractuale datorate ca urmare a neexecutării unui contract;

c) creanțele aferente chiriei, dobânzilor și altor plăți periodice .

Articolul 114. Termenul de prescripție începe să curgă din ziua în care creanța devine exigibilă.

Dacă s-a convenit că creanța devine exigibilă abia după somarea la plată, termenul de prescripție curge din ziua în care s-a născut obligația.

Articolul 119. Stingerea creanței principale determină și stingerea creanțelor accesorii, chiar dacă nu sunt prescrise.

Condiții comerciale generale pentru prestarea către consumator a serviciilor de furnizare a apei și de canalizare de către furnizorul de apă din orașul Burgas:

Articolul 7. Furnizorul de apă are dreptul:

1. să primească la termen sumele datorate de consumator pentru serviciile de furnizare a apei și de canalizare prestate;

Articolul 31. (1) Furnizorul de apă emite lunar facturi, cu excepția cazului în care s-a convenit în mod expres o altă perioadă de facturare.

(2) Consumatorii au obligația de a plăti în termen de 30 de zile de la emiterea facturii sumele datorate pentru serviciile de furnizare a apei și de canalizare care le-au fost prestate.

Articolul 42. În cazul în care nu plătește la termen sumele datorate pentru serviciile primite, consumatorul datorează furnizorului de apă o despăgubire în cuantumul dobânzii legale prevăzute la articolul 86 alineatul (1) [din ZZD] începând cu prima zi după scadență și până la primirea sumei datorate în contul bancar al furnizorului de apă.

Hotărârea nr. 801 din 11 aprilie 2022 a Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria) în cauza civilă nr. 6686/2021;

Hotărârea nr. 806 din 28 februarie 2019 a Rayonen sad Plovdiv (Tribunalul de Raion din Plovdiv, Bulgaria) în cauza civilă nr. 6360/2018;

Hotărârea nr. 293 din 16 aprilie 2020 a Okrazhen sad Varna (Tribunalul Regional din Varna, Bulgaria) în procedura de apel privind cauza comercială nr. 125/2020;

Hotărârea nr. 849 din 15 august 2022 a Okrazhen sad Burgas (Tribunalul Regional din Burgas, Bulgaria) în procedura de apel privind cauza comercială nr. 857/2022.

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Procedura în cauza civilă de pe rolul Rayonen sad Burgas (Tribunalul de Raion din Burgas, Bulgaria) a fost deschisă prin acțiunea formulată de Vodospabdyavane i kanalizatsia EAD (un furnizor de apă organizat juridic sub forma unei Ednolichno aktsionerno druzhestvo [societate pe acțiuni cu asociat unic]) împotriva ED, prin care se solicită ca în legătură cu raportul juridic dintre părți să se constate că pârâtul datorează reclamantei în conformitate cu articolul 415 alineatul (1) punctul 2 coroborat cu articolul 86 alineatul (1) din ZZD următoarele sume de bani: 693,56 BGN, reprezentând principalul datorat pentru furnizarea, transportul și tratarea apei la punctul de consum din orașul Burgas pentru perioada de facturare 17 martie 2020-12 mai 2023 și pentru perioada de facturare 25 august 2021-25 mai 2023, plus dobânda legală asupra principalului menționat, calculată din ziua sesizării instanței, și anume 27 octombrie 2023, până la momentul executării integrale a obligației, precum și 81,30 BGN, reprezentând despăgubirea pentru întârziere aferentă perioadei cuprinse între 25 septembrie 2021-24 octombrie 2023.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

- 2 Reclamanta invocă faptul că, potrivit condițiilor comerciale generale ale reclamantei, pârâtul trebuie considerat consumator în raport cu serviciile de furnizare a apei și de canalizare pentru imobilul din litigiu. Pârâtul a consumat în perioada în litigiu apă furnizată, transportată și tratată de la punctul de consum în litigiu, pentru care au fost emise facturile corespunzătoare, iar pârâtul nu și-a executat obligațiile de plată din facturi în termen de 30 de zile de la data emiterii facturii corespunzătoare în conformitate cu articolul 3[1] alineatul (2) din condițiile comerciale generale. Neexecutarea din partea pârâtului determină obligația de plată a unei penalități de întârziere de la scadența fiecărei facturi. Reclamanta a realizat formalitatea somației de plată în privința obligațiilor în litigiu. Somația a fost notificată debitorului în conformitate cu articolul 47 alineatul (5) din GPK, iar instrucțiunile date de instanță au dat naștere unui interes juridic al reclamantei pentru introducerea prezentei acțiuni în temeiul articolului 422 din GPK.
- 3 Se solicită admiterea acțiunii.
- 4 Se solicită restituirea cheltuielilor de judecată și a cheltuielilor de procedură.
- 5 Pârâtul a depus întâmpinare în termenul legal prevăzut la articolul 131 alineatul (1) din GPK în care arată că acțiunea este nefondată. Se contestă afirmația reclamantei potrivit căreia el este proprietarul imobilului sau consumatorul căruia i-au fost prestate serviciile de furnizare a apei și de canalizare. Se contestă consumul din imobil, respectiv quantumul creanței invocate de reclamantă. Se susține că s-a împlinit termenul de prescripție de trei ani a creanței. Se contestă dreptul la dobânzi.
- 6 Se solicită respingerea acțiunii.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 7 Prezenta procedură a fost deschisă prin acțiunea unui furnizor de apă împotriva unei persoane fizice, care este cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, și anume al Republicii Bulgaria. Nu este contestat faptul că pârâtul, în calitate de persoană fizică care este parte într-un contract de furnizare a apei, este „consumator” în conformitate cu toate definițiile din dreptul Uniunii și din dreptul bulgar. Se arată că pârâtul a dobândit proprietatea asupra unor imobile din Republica Bulgaria și este obligat în acest context, în temeiul condițiilor comerciale generale aprobate de furnizorul de apă, să plătească cantitatea de apă consumată, dar pe care nu a plătit-o pentru o anumită perioadă. În acest condiții, se solicită [plata contra]valorii pentru cantitatea de apă furnizată, precum și penalități de întârziere în quantumul dobânzii legale (dobânzi de întârziere).
- 8 Mai întâi, se vor face câteva precizări referitoare la terminologia caracteristică pentru dreptul național al Republicii Bulgaria. În ZZD se face în mod clar

distincția între exigibilitatea creanței și caracterul executoriu al obligației sau întârzierea debitorului. Prin exigibilitatea creanței (sau a obligației) se înțelege posibilitatea abstractă a creditorului de a cere plata creanței. Dacă pentru [executarea] obligației s-a prevăzut un termen, cu alte cuvinte dacă părțile au convenit un termen la împlinirea căruia obligația trebuie executată, aceasta devine exigibilă la împlinirea termenului, din acest moment începând să curgă prescripția; dacă nu s-a prevăzut un termen la împlinirea căruia trebuie să se execute obligația, aceasta devine exigibilă și termenul de prescripție începe să curgă la nașterea obligației, astfel cum rezultă din articolul 114 alineatul (2) din ZZD. Scadența este momentul de la care debitorul este în întârziere, iar creditorul poate cere executarea creanței sale. Dacă pentru [executarea] obligației s-a prevăzut un termen, aceasta devine scadentă la împlinirea termenului, iar debitorul este în întârziere (pentru obligațiile cu termen, momentul la care devin exigibile și scadente sau momentul întârzierii coincid – acestea intervin la împlinirea termenului convenit de părți). Dacă pentru [executarea] obligației nu s-a prevăzut un termen, aceasta devine scadentă sau debitorul este în întârziere abia după somarea expresă a debitorului de către creditor în conformitate cu articolul 84 alineatul (2) din ZZD (acest lucru înseamnă că obligațiile fără termen devin exigibile la nașterea lor, iar debitorul este în întârziere din momentul în care primește somația de plată). Înțelesul scadenței și întârzierea sunt astfel corelate, în sensul că, după ce au intervenit, debitorul datorează dobânzi începând cu ziua următoarei celei în care este în întârziere și până la executarea integrală a obligației.

- 9 În legătura cu activitatea viitoare a instanței apar anumite dificultăți care afectează în opinia completului de judecată asigurarea unor căi de atac eficiente într-un domeniu reglementat de dreptul Uniunii, și anume protecția consumatorilor. La articolul 31 alineatul (1) din condițiile comerciale generale pentru prestarea către consumator a serviciilor de furnizare a apei și de canalizare de către furnizorul de apă din orașul Burgas, se prevede că furnizorul de apă emite lunar facturi, cu excepția cazului în care s-a convenit în mod expres o altă perioadă de facturare. Articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale prevede însă că consumatorii sunt obligați să plătească în termen de 30 de zile de la emiterea facturii sumele datorate pentru serviciile de furnizare a apei și de canalizare care le-au fost prestate. Exigibilitatea și scadența creanțelor furnizorilor de apă sunt reglementate unitar în condițiile comerciale generale ale furnizorilor de apă din toate orașele din Republica Bulgaria – Sofia, Plovdiv, Varna, Burgas etc. Pentru acest motiv, în cazul în care un consumator ridică excepția prescripției creanțelor furnizorilor de apă pentru serviciile prestate, instanțele naționale procedează identic, pornind de la următoarele considerații: se ține seama de articolul 114 din ZZD, potrivit căruia termenul de prescripție începe să curgă din ziua în care creanța devine exigibilă, precum și de împrejurarea că atunci când părțile au convenit un termen de plată, exigibilitatea intervine la împlinirea acestui termen; în speță a fost convenit un termen, întrucât potrivit articolului 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorilor de apă obligațiile născute ca urmare a furnizării serviciilor se execută în termen de 30 de zile de la emiterea facturii. Ținând seama de emiterea facturii de către furnizorul de apă și de împlinirea

termenului de 30 de zile, instanțele au în vedere acest moment pentru a aprecia dacă creanța profesionistului s-a prescris în totalitate sau parțial. În principiu, părțile nu sunt oprite să prevadă de comun acord și în cuprinsul condițiilor comerciale generale un termen pentru executarea obligațiilor născute dintr-un contract încheiat între ele. Dacă s-a convenit un asemenea termen, împlinirea termenului coincide cu exigibilitatea sau cu începerea termenului de prescripție. Problema care pune consumatorul în acest caz într-o situație de inegalitate rezidă în faptul că în condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă s-a convenit că acest termen începe la momentul emiterii facturii. Exigibilitatea creanței profesionistului sau începerea termenului de prescripție a acestei creanțe intervine, așadar, ulterior emiterii facturii, odată cu care începe să curgă termenul de 30 de zile, termenul de prescripție începând să curgă abia după împlinirea acestuia. Or, începutul termenului de prescripție este condiționat în fapt de comportamentul profesionistului, ceea ce constituie o sarcină pentru consumator, întrucât este posibil și se întâmplă adesea ca profesionistul să nu emită lunar facturi la nașterea obligației lunare respective, astfel cum se prevede la articolul 31 alineatul (1) litera (a) din condițiile comerciale generale, ci să emită o factură la un moment mult mai târziu, prorogând astfel efectiv prescripția creanțelor sale. Din această cauză, completul de judecată consideră că clauza de la articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas ar putea fi abuzivă, întrucât aceasta permite profesionistului să determine unilateral în defavoarea consumatorilor exigibilitatea creanțelor sale și astfel începutul termenelor de prescripție a acestora. Acest lucru este la rândul său un motiv pentru care este necesară interpretarea din partea Curții de Justiție a Uniunii Europene a chestiunii dacă este posibil ca articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas să fie abuziv și a chestiunii dacă acesta încalcă articolul 3 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (directiva), precum și punctul 1 litera (b) din anexa la articolul 3 la directivă, întrucât furnizorul de apă își încalcă de obicei obligația de la articolul 31 alineatul (1) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă de a emite lunar facturi și astfel dreptul corelativ acestei obligații al consumatorului de a primi în fiecare lună o factură separată pentru consum. Astfel cum rezultă din dreptul invocat al furnizorului de apă din Burgas însuși, precum și din facturile prezentate în cauză, facturile emise în perioada 25 august 2021-25 mai 2023 se referă în speță la obligațiile născute la începutul anului 2020, ceea ce înseamnă în mod clar că facturile au fost emise după nașterea obligațiilor (obligația se naște lunar pe baza consumului de apă).

- 10 A doua problemă care rezultă din articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas se corelează cu faptul că prin prorogarea prescripției creanței sale principale profesionistul prorogă și prescripția creanțelor rezultate din aceasta reprezentând dobânzile de întârziere, întrucât în temeiul articolului 119 din ZZD stingerea creanței principale determină stingerea creanțelor accesorii rezultate din aceasta, chiar dacă acestea din urmă nu sunt încă prescrise. Prin urmare, stingerea mai devreme a creanțelor principale ar determina și stingerea creanțelor reprezentate de dobânzile de întârziere. În

schimb, instanțele bulgare acordă în prezent dobânzi de întârziere calculate la creanțele principale, care ar fi prescrise dacă articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas s-ar dovedi a fi o clauză abuzivă.

- 11 A treia problemă care rezultă din articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas este legată de următorul aspect: furnizorii de apă și instanțele aplică în prezent această clauză fără a ține seama de faptul că este posibil abuzivă și consideră că obligațiile născute în sarcina consumatorilor de plată a serviciilor de furnizare a apei și de canalizare sunt afectate de un termen, ceea ce înseamnă că la împlinirea termenului convenit consumatorul este automat în întârziere, creditorul cere dobânzi de întârziere calculate asupra principalului de la data [la care consumatorul este în] întârziere și până la achitarea integrală a datoriei, iar instanțele acordă aceste dobânzi de întârziere. Acest din urmă lucru crește considerabil sarcina financiară a consumatorului, pentru că în cazul în care se are în vedere caracterul abuziv al clauzei de la articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas (care stabilesc un termen de plată de la emiterea facturii de către profesionist) și se consideră că sunt nule de la momentul încheierii contractului, obligația principală nu ar fi afectată de termen în sensul articolului 84 alineatul (2) din ZZD și ar fi necesar să se transmită debitorului o somație de plată. Pentru că acesta nu a fost niciodată somat să plătească, acțiunea furnizorului de apă în plata dobânzilor de întârziere ar fi nefondată întrucât consumatorul nu a fost somat să plătească și astfel nu a fost în întârziere. În prezent, în cauze nu se depun dovezi pentru somații de plată transmise consumatorilor de furnizorul de apă și cu toate acestea instanțele – care consideră că obligația este afectată de termen în conformitate cu clauza de la articolul 31 alineatul (2) din condițiile comerciale generale ale furnizorului de apă din Burgas și care rețin că consumatorul este în întârziere la împlinirea acestui termen – acordă dobânzile de întârziere solicitate.
- 12 Pentru motivele expuse mai sus, Rayonen sad Burgas (Tribunalul de Raion din Burgas, Bulgaria) consideră că pentru soluționarea legală a litigiului și pentru desfășurarea corespunzătoare a următoarelor ședințe de judecată este necesară interpretarea dispozițiilor relevante ale dreptului Uniunii.